

Mircea Mihăieș. Teroarea prin statistici

written by [Mircea Mihăieș] | April 17, 2020

Totul e blocat. Și, în același timp, totul pare să funcționeze. Nu văd încă în jur semne de frică, dar îngrijorare citesc pe fețele tuturor. Îngrijorare și stupeoare. Ceva între „Cum poți fi persan?“, întrebarea identitară a lui Montesquieu, și „Cum poți să nu devii coronavirusat?“, îndemnul medical al acestor zile. Dacă ar fi să găsesc o metaforă pentru ceea ce trăim, cu siguranță m-aș gândi la avalanșă. Mi-am dat seama, în aceste zile, ce rol joacă în viața noastră *incredulitatea*. Auzim în fiecare zi mii de fapte aiuritoare, dar mecanismele psihice le redimensionează, ori chiar anulează, în funcție de parametrii mentali în care funcționăm. Ne-am tocit, mental, într-atât, încât nu mai facem nici măcar distincția între război și pace. Îmi vine în minte, obsedant, expresia *drôle de guerre*. Ea descrie intervalul dintre 3 septembrie 1939, când Marea Britanie și Franța au declarat război Germaniei, și 10 mai 1940, când germanii au invadat Țările de Jos și Franța. A fost, într-adevăr, un război *anapoda*, cel puțin până în clipa în care Germania a început să îngenuncheze țară după țară europeană.

Scriu acest articol sâmbătă, 28 martie 2020. E o zi minunată de primăvară, soarele strălucește, iarba e verde, florile au explodat. Copacii sunt îmbobociți și frunzele încep și ele să prindă contur. Asta dacă te uiți în jur. Dacă te uiți la televizor, senzația de irealitate e copleșitoare. De la secvența parcă de pe altă planetă, veritabilă ilustrare a sintagmei *vox clamantis in deserto*, a Papei Francisc într-o Piață Sf. Petru în care nu e țipenie de om, la cifrele (și mai puțin imaginile) cu oameni care se luptă cu noul virus, Covid-19. Ambele vorbesc despre indiferența cinică a naturii în fața suferinței umane. Mi-am amintit, în acest sens, notațiile lui Albert Camus, din *Carnetele sale*. Se afla în Oran, pe malul Mediteranei, vara, în timpul războiului. Admira frumusețea paradiziacă a locurilor, splendoarea naturii, unduirea chiparoșilor, transparența de cristal a mării. La doar vreo două sute de kilometri, pe continent, oamenii se măcelăreau fără milă. Și

totuși, nimic din măreția naturii nu era știrbit de ceea ce se petrecea cu bieții muritori. Spaimele, suferințele, atrocitățile nu se reflectau în niciun fel în impasibila maiestate a azurului celest și în foșnetele magice ale mării. Tragedia de pe pământ nu isca niciun cearcăn sub ochii orbi ai universului.

Cam așa se întâmplă lucrurile și azi. Ne-am refugiat în statistici, probabilități și cifre. Suntem contabilii infernali ai unei realități ce ne depășește resursele de imaginație. Și asta pentru că avem memoria scurtă. Astfel de întâmplări tragice au mai fost în istoria omenirii. Nouă, pe lângă doza reală de dramatism, e tehnologia. Ea ne conduce direct „la sursă”, furnizând date indubitabile că ne aflăm în fața unor evenimente de-o supremă gravitate. Reacțiile omenirii sunt deocamdată palide, dacă nu de-a dreptul inexistente. Pentru că, în afara unor recomandări – implementate mai cu binișorul, mai cu forța – nu e nimic de semnalat. Privită din sufrageria fiecăruia dintre noi, ceea ce se întâmplă pare doar cel mai recent episod al voluptății omului modern de a-și contempla tragediile. În realitate, e o secvență dintr-o nenorocire planetară în curs de desfășurare.

Nu sunt nici apocaliptic, nici fricos de la natură. Sunt mai degrabă sceptic – un scepticism irigat de irepresibile izbucniri de cinism. Am tendința, ba chiar plăcerea, de a detecta răul înainte de a se fi produs. Dar exult atunci când sunt contrazis și când estimările mele s-au dovedit exagerate. Există însă un adevăr al cifrelor – cum e și cel care nutrește spaima și confuzia noastre de azi. Dar și un adevăr al vorbelor care susțin că majoritatea covârșitoare a celor răpuși de coronavirus aveau boli asociate grave. Unele chiar în stadiul letal. E vorba de cei care „mureau oricum” în viitorul apropiat. Se prea poate. Am, la aceste raționamente, un contra-argument care, dacă nu e științific, e uman: de unde știm că a doua zi după moartea unui asemenea om, sau la o săptămână sau la o lună, n-ar fi apărut medicamentul miraculos care să-l vindece? Așa cum va apărea, inevitabil, și antidotul la coronavirus.

Cuprins de astfel de gânduri, mi-am propus să văd care e situația reală (și în timp real) a mapamondului, în funcție de ceea ce se întâmplă cu oamenii. Folosesc în ceea ce urmează datele furnizate de worldometers.info. Este un website al companiei Datax, lansat la începutul lui 2007. Se bucură de un prestigiu unic în a capta logica din hazardul cifrelor, fiind manageriat de o echipă imensă de tehnicieni, cercetători și voluntari. E parte din Real Time Statistics Project. Am verificat, într-un mod cât se poate de simplu, cu mijloacele care-mi stau la dispoziție, acuratețea datelor generate, clipă de clipă, de acest site. Și anume, mi-am notat numărul celor îmbolnăviți de coronavirus și al celor morți în România, astăzi la ora 12.55 (ele corespundeau cu cifrele de la Worldometer) cu cele de la ora 13, după aducerea lor la zi de către instituția abilitată. A trecut mai puțin de un minut până ce ele au fost preluate întocmai.

Parcurgând site-ul, cu fascinație și oroare, am aflat date de-o incredibilă spectaculozitate. Să începem cu cea mai simplă și generală informație. Știți câți locuitori are planeta Pământ? Ei bine, acum, în după-amiaza zilei de 28 martie 2020, suntem 7. 773.938.050 de suflete. Ultimele trei cifre le-am notat cu greu, ceea ce înseamnă că ritmul nașterilor e accelerat. Poate vreți

să știți câți oameni s-au născut doar în acest an, adică începând cu ziua de 1 ianuarie? 33.640.692, aproape de două ori cât populația României (din nou, ultimele cifre sunt greu de surprins). Dar câți au murit, tot începând cu aceeași dată? 14.123.266. Poate sunteți curioși câți s-au născut și câți au murit doar azi: 250.812 născuți, 105.313 morți.

Coronavirusul, vedeta actuală a televiziunilor și Internetului, nu e singurul ucigaș cumplit al acestor vremuri. Deși a intrat într-un con de umbră, HIV/SIDA continuă să măcelărească într-un ritm infernal. Dintre cei 41.669.765 seropozitivi, în acest an au murit 403.676 (vreo 50 doar de când am început să scriu acest articol). Vă scutesc de datele referitoare la cei morți din cauza fumatului, alcoolului și drogurilor. Cifrele sunt terifiante. Dar trebuie să știți că în acest an cancerul a făcut 403.714 de morți, dintre care numai astăzi peste 15.000.

Și acum, o informație privind gripele de sezon. De la începutul sezonului, cei atacați letal sunt 116.748. Se mai menționează că în lume mor anual între 290.000 și 650.000 de oameni din cauza complicațiilor provocate de gripă și că numărul lor crește constant. E vorba de date furnizate de Organizația Mondială a Sănătății, nu de speculații jurnalistice.

Poate nu vă vine să credeți, dar în această lună în care aveam impresia că ritmul universului s-a blocat, că nu mai iese nimeni din casă, au murit în diverse forme de războaie (tribale, civile, regionale) peste 13.000 de oameni. Această uluitoare dinamică a morții îți pune în fața ochilor un tablou înspăimântător. 75 de mii de mame au murit la naștere în 2020. Tot în acest an s-au înregistrat 259.895 de sinucigași, iar 327.163 de oameni au murit în accidente de circulație. Dacă mai adăugăm cele peste 10 milioane de avorturi și sfertul de milion cauzat de malarie, vedem cât de primej dioasă e lumea în care trăim. Și încă n-am spus nimic despre secătuirea resurselor naturale. Mai avem 57.727 de zile până vom rămâne fără gaz natural și 148.896 de zile până când se va consuma ultimul gram de cărbune. Doar cu energia solară părem a sta mai bine.

N-am scris acest articol pentru a mă alătura tagmei negaționiștilor, a „vitejilor” care cred că pandemia actuală e „încă una” din gripele sezoniere. Și nici n-am dorit să alunec pe panta catastrofismelor comparative. Invit doar la o meditație asupra poziției fragile pe care o avem în lume. De pildă, atunci când ne așezăm la îndestulatele noastre mese, să ne gândim că în primele trei luni ale acestui an au murit de foame pe glob aproape 3 milioane de oameni. Adică un milion pe lună. Și că aproape un miliard de locuitori nu au acces la apă necontaminată. Sau că peste 200 de mii de oameni au murit în 2020 din cauza bolilor transmise prin apă.

Parcurgerea unor astfel de statistici pune în evidență multe aspecte legate de obscenitatea felului de viață al civilizației noastre. Există aproape un miliard de indivizi subnutriți, însă astăzi, până puțin după ora prânzului, s-au cheltuit doar în SUA 300 de milioane de dolari pentru a trata boli provocate de obezitate și 100 de milioane de dolari pentru programe de reducere a greutateii corporale. Imaginați-vă că sumele colosale prăpădite în mod iresponsabil ar fi direcționate înspre programe de sănătate. Am avea, cu siguranță, o lume nu doar mai puțin primejdută, ci și mult mai normală. (Vă

dau și alte cifre: doar astăzi s-au investit 2 miliarde și jumătate de dolari în cheltuieli militare și, până în momentul când scriu, 150 de milioane pe video-jocuri).

Nu ne rămâne, așadar, decât să ne conformăm indicațiilor medicilor, oricât de subțire ar fi barajul de protecție obținut în acest fel. Dar am și o veste bună: în primele trei luni ale acestui an s-au tipărit în lume 647.748 cărți noi. Lectură plăcută!

text publicat în premieră în revista ROMÂNIA LITERARĂ.